

Marks kommun

markskommun@mark.se

Beslut för grundskola

efter tillsyn i Lyckeskolan
i Marks kommun

Tillsyn i Lyckeskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Marks kommun under våren 2016. Lyckeskolan besöktes av Skolinspektionen den 3-4 mars 2016.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskapsresultat årskurs 6

Den nationella statistiken visar att 91 procent av eleverna på skolenheten uppnådde kunskapskraven i samtliga ämnen läsåret 2014/15. Andelen är högre än rikets genomsnitt som var 81 procent samma år. Resultatet är också högre än läsåret 2013/14 då 81 procent av eleverna vid skolenheten uppnådde kunskapskraven i samtliga ämnen. Alla flickor uppnådde minst betyget E i samtliga ämnen som betygsattes läsåret 2014/15. Av pojkarna uppnådde 92 procent respektive 93 procent minst betyget E i ämnena matematik och engelska. I övriga ämnen som betygsattes uppnådde samtliga pojkar minst betyget E.

Den genomsnittliga betygspoängen varierar mellan 13,2 i naturorienterande ämnen och 16,0 i bild. De genomsnittliga betygen är högre än riket i samtliga ämnen utom i engelska, idrott och hälsa samt naturorienterande ämnen. I samtliga ämnen har pojkarna lägre kunskapsresultat än flickorna. Exempelvis hade flickorna i ämnet hem- och konsumentkunskap en genomsnittlig betygspoäng om 15,9 medan pojkarna hade 13,0. I svenska var motsvarande värden 14,8 respektive 12,3.

Kunskapsresultat årskurs 9

Den nationella statistiken visar att 70 procent av eleverna på skolenheten uppnådde kunskapskraven i samtliga ämnen läsåret 2014/15. Andelen är lägre än genomsnittet för riket som var 77 procent. Resultatet är lägre än läsåret 2013/14 då 81 procent av eleverna vid skolenheten uppnådde kunskapskraven i samtliga ämnen. Vad beträffar skillnaden mellan olika ämnen visar den nationella statistiken att måluppfyllelsen varierar mellan som högst 99 procent i ämnet hem- och konsumentkunskap och som lägst 79 procent i ämnet kemi.

Den genomsnittliga betygspoängen varierar mellan 10,7 i kemi och 16,0 i hem- och konsumentkunskap. De genomsnittliga betygen är lägre än riket i samtliga ämnen utom i engelska, hem- och konsumentkunskap samt musik. I samtliga

ämnen har pojkarna lägre kunskapsresultat än flickorna. Exempelvis hade flickorna i ämnet geografi en genomsnittlig betygspoäng om 14,6 medan pojkarna hade 11,3. I religionskunskap var motsvarande värden 14,9 respektive 11,7.

Det genomsnittliga meritvärdet från våren 2015 var på skolenheten 212,5. Detta är lägre än i riket där motsvarande siffra var 224,7. Flickornas genomsnittliga meritvärde var 233,3 och pojkarnas 196,1.

Resultaten på de nationella ämnesproven ligger i nivå med riket i alla ämnen förutom i naturorienterande ämnen, kemi. Den genomsnittliga provbetygspoängen låg för skolenheten på 11,7 i kemi medan den för riket låg på 13,3.

Resultatet av arbetet med trygghet och studiero

Skolinspektionens skolenkät besvarades av elever i årskurs 9 under hösten 2015 (85 procent svarsfrekvens och 74 svarande). I enkäten var resultaten på frågeområdena gällande trygghet och studiero lägre än det genomsnittliga resultatet för samtliga medverkande skolenheter. Avseende området trygghet så låg resultatet på frågan "Jag känner mig trygg i skolan" (medelvärde 6,9) lägre jämfört med det genomsnittliga resultatet för samtliga medverkande skolenheter (medelvärde 7,9). Medelvärdet anges på en tiogradig skala där 1 står för lägst resultat och 10 högst resultat. Resultaten inom området studiero ligger inom den 10:e percentilen, vilket betyder att skolenhetens resultat ligger i nivå med de 10 procent av alla deltagande skolenheter med lägst resultat. Exempelvis låg resultatet på frågan "Jag har studiero på lektionerna" (medelvärde 4,2) lägre jämfört med det genomsnittliga resultatet för samtliga medverkande skolenheter (medelvärde 5,6).

Av Lyckeskolans egen elevenkät, som besvarats av elever i årskurs 8 under läsåret 2014/15 (77 procent svarsfrekvens och 63 svarande), framgår att 85 procent av eleverna känner sig trygga i skolan och 55 procent av eleverna anser att de får möjlighet till studiero i skolan.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Föreläggande	2016-09-15
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Föreläggande	2016-09-15
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Föreläggande	2016-09-15
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2016-09-15
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Ingen brist konstaterad	

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Av Skolinspektionens tillsyn framkommer att det finns områden som Lyckeskolan behöver utveckla för att uppfylla kraven i författningarna.

Skolinspektionens tillsyn visar att skolenheten inte har ett fungerande arbete för att uppmärksamma, anmäla och skyndsamt utreda elevers behov av särskilt stöd. Bedömningen görs med bakgrund av att det finns elever som under flera terminer inte når de kunskapskrav som minst ska uppnås i ett eller fler ämnen och för vilka det saknas dokumentation av utredningar av elevernas stödbehov samt att det finns brister i skolans rutiner för arbetet med särskilt stöd. Rektorn måste ta ansvar för att säkerställa att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt uppmärksammas och utreds.

Tillsynen visar vidare att elever utsätts för kränkande behandling och att förebyggande åtgärder mot kränkande behandling, exempelvis trygghetsgruppen, inte är fullt ut fungerande. Det framkommer även att lärare inte alltid uppmärksammar och anmäler kränkningar som sker mellan elever samt att elever är osäkra på vart de ska anmäla kränkningar mellan personal och elev. Därtill saknar skolenheten ett skolgemensamt förebyggande

Beslut

2016-05-02
5 (19)

Dnr 43 - 2015:9263

värdegrundsarbete för att skapa en skolmiljö som är fri från diskriminering och kränkande behandling. Rektorn för Lyckeskolan måste ta ansvar för att skolenheten bedriver ett målinriktat arbete mot kränkande behandling.

Skolinspektionens tillsyn visar också att elevhälsan på Lyckeskolan inte används främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot målen, vilket enligt skollagen ska vara elevhälsans huvudsakliga uppdrag. Elevhälsans primära funktion är istället att arbeta med elevärenden på individnivå.

Slutligen visar tillsynen att elever inte ges tillräckligt inflytande över arbetsätt, arbetsformer och undervisningens innehåll, vilket skollagen och läroplanen föreskriver.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Marks kommun att senast den 15 september 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Marks kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Lärarna ser till att eleverna får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. (Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärd behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Lärarna ska se till att eleverna får ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det finns elever vid Lyckeskolan som inte ges ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. I utredningen framkommer det att lärarna inte ger eleverna tillräckligt inflytande över undervisningen. Skälen till detta uppges vara brist på tid och att det under en tid har varit rörigt på lektionerna som har lett till ett striktare

förhållningssätt i samband med undervisningen. De skäl som lärarna anger fräntar dock inte lärarna deras skyldighet att ge eleverna möjlighet till delaktighet och att påverka hur undervisningen bedrivs.

Enligt läroplanen ska läraren svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Elever i årskurserna 6 och 7 uppger i intervju att lärarna oftast har bestämt arbetssätt i förväg och att eleverna vanligen gör som läraren säger. Eleverna i årskurserna 8 och 9 uppger i intervju att de kan föreslå arbetssätt och arbetsformer, men att lärarna sällan lyssnar på förslagen. Enligt eleverna utgår inte heller lärarna från elevernas intressen. Båda elevgrupperna uppger att de inte kan påverka eller vara delaktiga när det gäller val av redovisningsform, utan lärarna hänvisar till läroboken. Endast någon elev säger att de kan välja mellan muntligt prov, skriftligt prov eller debatt i de samhällsorienterande ämnena.

Av Skolinspektionens skolenkät, som besvarades av elever i årskurs 9 under hösten 2015 (85 procent svarsfrekvens och 74 svarande), framgår att resultaten på frågorna gällande delaktighet och inflytande ligger lägre än det genomsnittliga resultatet för samtliga medverkande skolenheter. Av Lyckeskolans egen elevenkät, som besvarades av elever i årskurs 8 under läsåret 2014/15 (77 procent svarsfrekvens och 63 svarande), framgår att 46 procent av eleverna anser att de inte kan påverka hur de arbetar i skolan och 53 procent anser att de inte kan påverka undervisningens innehåll.

I intervju uppger lärarna flera möjliga skäl till varför eleverna inte ges möjlighet till delaktighet och inflytande över undervisningen. Exempelvis säger lärarna att det inte alltid finns tid för eleverna att vara delaktiga i undervisningens utformande. Ett annat skäl kan, enligt lärarna, vara att det under en tid har varit rörigt på lektionerna, vilket har inneburit ett striktare förhållningssätt i samband med undervisningen. Detta har gjort att elevinflytandet har blivit lidande. Någon lärare säger också att elever dagligen ställs inför många val och klassrummet blir en plats där de slipper välja. Endast någon lärare säger att eleverna brukar få önska arbetssätt men att det centrala innehållet styr undervisningen. Lärarna säger att de tror att graden av inflytande beror på klassens sammansättning och vilken årskurs eleverna går i.

Motivering till föreläggande som ingripande

Marks kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Marks kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandleddning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Marks kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärd behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att Lyckeskolan inte har ett fungerande arbete för att uppmärksamma, anmäla och skyndsamt utreda elevers behov av särskilt

stöd. Bedömningen görs med bakgrund av att Skolinspektionen under tillsynsbesöket har funnit exempel på elever som under flera terminer har F i flera ämnen, men för vilka det saknas utredningar av elevens eventuella behov av särskilt stöd. Av intervjuer framgår att ingen av de ansvariga på skolan har full överblick över dessa elever och deras behov. Detta sammanhänger enligt Skolinspektionens bedömning med brister i skolans rutiner i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Ansvarsfördelningen mellan de olika professionerna är otydlig. Exempelvis upplever lärarna att de inte får tillräckligt stöd från elevhälsan när extra anpassningar inte är tillräckliga och elevens stödbehov bör utredas. Elevhälsan å sin sida upplever, enligt rektorn, att lärarna inte tar ansvar för att uppmärksamma och hjälpa dessa elever.

Om det inom ramen för undervisningen eller genom resultatet på ett nationellt prov, uppgifter från lärare, övrig skolpersonal, en elev eller en elevs vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta enligt skollagen anmälas till rektorn. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska också utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om detta inte är uppenbart obehövligt.

Skolinspektionen har genomfört dokumentstudier av betygskataloger från vår- och höstterminen 2015 samt dokumentation för de elever som vid tiden för tillsynen går i årskurserna 8-9 vid Lyckeskolan och inte fick minst betyget E (godkänt) vid dessa betygstillfällen. Genomgången visar att det var 27 elever som fick F i ett eller flera ämnen höstterminen 2015. Eleverna hade inte heller bedömts uppnå kunskapskraven i ett eller flera ämnen under vårterminen 2015, ofta i samma ämnen som höstterminen 2015, enligt betygskatalogerna. Dokumentationen visar att det för majoriteten av de elever som har F i flera terminer i följd i ett eller flera ämnen saknas en utredning som visar om eleven har behov av särskilt stöd. För majoriteten av eleverna saknas också åtgärdsprogram eller beslut om att åtgärdsprogram inte ska upprättas. Det finns också exempel på elever med upp till nio F under flera terminer som saknar utredningar av elevernas behov av särskilt stöd.

Elevhälsans representanter uppger att de inte riktigt har grepp om de elever som riskerar att inte nå målen eftersom de inte är involverade i den processen. Elevhälsans representanter säger att arbetet i elevhälsan har tonvikt på elever med sociala problem. Enligt elevhälsans representanter har skolenheten en andel elever med stora svårigheter av olika slag som saknar åtgärdsprogram. Rektorn och lärarna uppger i intervju att mentorn ska skriva upp alla elever

som riskerar att få F i betyg i något/några ämnen. Lärarna säger dock att de inte vet om alla mentorer faktiskt gör detta. Rektorn uppger att hon planerar att föra en dialog i arbetslagen för att diskutera slutbetyget för de elever i årskurs 9 som har haft F i betyg i ett eller flera ämnen under flera terminer.

Inför tillsynen har rektorn beskrivit ärendegången när en elev har svårigheter i skolarbetet. Skolinspektionen har också tagit del av skolans elevhälsoplan där ärendegången beskrivs och den bekräftas också av elevhälsans representanter vid intervju. Det framkommer emellertid i intervju med elevhälsan att ärendegången inte alltid följs. Exempelvis kan ärenden gå vid sidan om den formella ärendegången, vilket medför att elevhälsan inte skriver formella uppdrag på alla ärenden de arbetar med.

Av rektorns beskrivning av ärendegången framgår bland annat att mentorn ska göra en pedagogisk kartläggning där det ska framgå om en elev behöver extra anpassningar eller om eleven är i behov av särskilt stöd. Lärarna beskriver dock i intervju att de tycker det är svårt att göra den pedagogiska kartläggningen samt att det är svårt att få hjälp från elevhälsan i detta arbete. Lärarna ger uttryck för att de ofta får tillbaka ärenden. Vidare beskriver lärarna att de även i arbetet med extra anpassningar ibland frågar elevhälsan om råd och kommer på så sätt vidare i arbetet med att prova olika anpassningar. Dock uppger lärarna att elevhälsan också ofta bollar tillbaka frågan kring elevens extra anpassningar utan att ge lärarna stöd för vidare insatser.

Elevhälsans representanter uppger att lärarna behöver bli bättre på att göra pedagogiska kartläggningar eftersom de tenderar att bli alltför generella. Enligt elevhälsans representanter kopplas specialpedagogen in när det blir aktuellt med en pedagogisk kartläggning. Rektorn uppger att de diskuterar varför specialpedagogen inte handleder lärarna i detta arbete. Enligt rektorn finns det även en speciallärare i varje arbetslag i syfte att stötta lärarna, men det har inte fungerat eftersom speciallärarna har sugits upp i det vardagliga arbetet.

Rektorn och den biträdande rektorn säger att de träffar elevhälsan och försöker få dem att förstå lärarnas uppdrag, bland annat genom att skapa konsultationstid där stödet kan diskuteras. Rektorn och den biträdande rektorn uppger att elevhälsan upplever att lärarna inte gör sin del av arbetet när det gäller extra anpassningar och särskilt stöd. Enligt rektorn vill hon inte tvinga fram något utan hon vill att lärarna ska förstå varför de ska göra sin del av arbetet kring elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd.

Motivering till föreläggande som ingripande

Marks kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Marks kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studietrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Marks kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6–10 §§ skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att det vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att säkerställa att eleverna inte blir utsatta för kränkande behandling.
- Personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling ska anmäla det till rektorn.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det på Lyckeskolan saknas ett fullgott målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Bedömningen görs med bakgrund av att elever utsätts för kränkande behandling och att lärarna vid dessa situationer inte vidtar tillräckliga åtgärder. Exempelvis uppmärksammar och anmäler inte alltid lärarna kränkningar som sker mellan elever till rektor. Därtill framkommer det att flera av de förebyggande och främjande åtgärderna mot kränkande behandling, exempelvis trygghetsgruppen, inte är fullt ut fungerande. En grund till denna brist är också att skolenheten inte har ett skolgemensamt värdegrundsarbete för att skapa en skolmiljö som är fri från diskriminering och kränkande behandling.

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever. Huvudmannen ska se till att det genomförs åtgärder för att förebygga och förhindra att elever utsätts för kränkande behandling. En lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn.

Eleverna i årskurserna 8 och 9 säger att man kan bli utsatt för kränkande behandling på Lyckeskolan om man till exempel klär sig på ett sätt som sticker ut från normen. Kränkningarna är mer av psykologisk karaktär och sker mycket på internet, men kan också ske under lektionstid säger de. Enligt eleverna varken hör eller bryr sig lärarna. Om lärarna lägger märke till mobbningen så lyssnar de bara på vissa elever, säger eleverna. Till lärarnas försvar säger eleverna att vissa lärare säkert inte känner till den mobbning som förekommer och att lärarna tror att uppkomna situationer kommer lösa sig på egen hand. Även eleverna i årskurserna 6 och 7 säger att bara vissa lärare uppmärksammar när någon är elak eller när det sker bråk, medan andra lärare inte bryr sig. Elevhälsans representanter uppger att flertalet lärare tar tag i situationer som uppkommer men att det samtidigt finns lärare som inte gör detta. De menar att lärarna ibland har en avvaktande inställning. Några lärare säger i intervju att de är medvetna om att alla lärare inte agerar vid kränkningar mellan elever. Lärarna uppger även att alldeles för få tillbudsanmälningar skrivs till rektor. Rektorn uppger i intervju att hon känner igen det eleverna uttrycker om att alla lärare inte agerar vid kränkningar. Rektorn tror att alla lärare inte har en etablerad relation till de elever som upplevs som stökiga och därmed låter lärarna bli att ingripa.

Eleverna i årskurserna 8 och 9 beskriver vidare att det finns exempel på att lärare kränker elever genom att exempelvis kalla dem "dumma". Eleverna säger att de är osäkra på vart de ska anmäla kränkningar från personalens sida. Någon elev har berättat för mentorn när en kränkning skett, men för det fall mentorn kränker en elev vet eleverna inte vart de ska vända sig. Elevhälsans representanter uppger att det har skett kränkningar mellan personal och elev som har anmälts till rektorn.

Rektorn uppger i intervju att hon följer upp tryggheten vid skolan och arbetet mot kränkande behandling via elevenkäten, kamratstödjarna och trygghetsgruppen.

Enligt Lyckeskolans handlingsplan mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling för läsåret 2015/16 (nedan benämnd Lyckeskolans

handlingsplan) genomförs en enkätundersökning kring trygghet och trivsel i årskurs 8. Eleverna i årskurs 8 och 9 säger att de har fyllt i en enkät om vad de tycker om skolan, vilket sker en gång per termin. Av Lyckeskolans elevenkät, som besvarats av elever i årskurs 8 under läsåret 2014/15 framgår att 85 procent av eleverna känner sig trygga i skolan. Elevhälsans representanter uppger att skolan även arbetar med Ungdomsenkäten Lupp som handlar om hur elever blir behandlade av både elever och vuxna. Enligt elevhälsans representanter ska skolan framöver arbeta med det som "sticker ut" i enkätresultatet.

Enligt Lyckeskolans handlingsplan kan kamratstödarna ses som språkrör för att främja ett positivt klimat. I kamratstödarna ingår 2-3 elever från varje klass. Enligt planen ansvarar kamratstödarna för olika aktiviteter, exempelvis kanelbullens dag, för att bli med synliga på skolan. Kamratstödarna har även till uppgift att vara "ögon och öron" på skolan för att upptäcka trakasserier och kränkande behandling. Elevhälsans representanter bekräftar att Lyckeskolan har kamratstödare som arbetar med olika aktiviteter för eleverna. Enligt elevhälsans representanter arbetar kamratstödarna tillsammans med trygghetsgruppen. Lärarna uppger dock i intervju att klimatet på Lyckeskolan är för tufft för att tanken med kamratstödare ska fungera.

Lyckeskolan har även en trygghetsgrupp som består av personalrepresentanter och som, enligt lärarna, ska främja ett bra klimat och en trivsel på skolan genom att exempelvis samtala med elever om det har skett mindre konflikter. Enligt Lyckeskolans handlingsplan är trygghetsgruppen Lyckeskolans likabehandlingsteam. Gruppen består av pedagoger och assistenter från varje arbetslag samt kurator och rektor. Enligt planen ska trygghetsgruppen träffas var fjärde vecka för att gå igenom de kränkingsärenden som personalen arbetar med, kamratstödjarnas verksamhet och det förebyggande och främjande arbetet på skolenheten. Lärarna uppger dock i intervju att trygghetsgruppen inte arbetar främjande samt att gruppen inte fungerar. Orsaken till detta uppges vara att gruppen träffas för sällan och hälften av medlemmarna inte kommer på mötena. En representant för elevhälsan säger att hen inte går på trygghetsgruppens möten på grund av tidsbrist. Enligt lärarna prioriteras arbetsgrupperna, däribland trygghetsgruppen, sist av alla samverkansgrupper på Lyckeskolan. Lärarna menar att de behöver mer styrning från ledningen när det gäller detta arbete och att det finns bra idéer som inte kommer fram.

Andra åtgärder som enligt lärarna har satts in är att det tillkommit personal som arbetar i skolcaféet och en praktikant som står för vissa aktiviteter tillsammans med eleverna. Även elevhälsans representanter uppger att det finns vuxna ute på rasterna.

Elevhälsans representanter uppger att de inte deltar i någon utvärdering på skolnivå av skolans arbete mot kränkande behandling, vilket även bekräftas av lärarna som säger att elevhälsan inte är med i det förebyggande arbetet.

Rektorn och elevhälsans representanter uppger att Lyckeskolans handlingsplan är basen i skolenhetens värdegrundsarbete. Enligt elevhälsans representanter förutsätter ledningen att samtliga mentorer arbetar med planen i sina klasser. Rektorn uppger att hon är medveten om att det skiljer sig mellan mentorer och att man arbetar på olika sätt med värdegrundsarbetet. Enligt rektorn arbetar mentorerna i arbetslaget för årskurs 7 på samma sätt medan mentorerna i årkurs 8 och 9 arbetar på olika sätt. Rektorn säger också att lärarna ibland "ger upp" värdegrundsarbetet med elever i årskurs 9.

Motivering till föreläggande som ingripande

Marks kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Marks kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Marks kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärd behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att elevhälsan på Lyckeskolan inte används främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot målen, vilket ska vara elevhälsans huvudsakliga uppdrag. Utredningen visar att elevhälsans primära funktion istället är att arbeta med elevärenden på individnivå.

Enligt skollagen ska elevhälsan främst vara förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

Elevhälsans representanter uppger i intervju att de inte arbetar förebyggande och hälsofrämjande vid Lyckeskolan utan mer åtgärdsinriktat. Elevhälsans representanter är överens om att mycket av deras arbetstid går till samtal med enskilda elever eller konsultation med lärarna angående enskilda elever. Det begränsade främjande och förebyggande arbete som sker genomförs inom ramen för den enskilda professionen, exempelvis genomför skolsköterskan hälsosamtal där fokus bland annat ligger på puberteten. Enligt skolsköterskan genomför eleverna i årskurs 8 också en hälsoenkät. Utifrån enkäten kan skolsköterskan ta fram statistik som skulle kunna användas i ett förebyggande arbete, men detta har rektorn inte efterfrågat och det görs inte heller.

Enligt representanterna för elevhälsan är strukturen för elevhälsans arbete tydlig men däremot är uppdraget inte tydligt. Elevhälsans representanter uppger att rektorn inte har tillräcklig kunskap om elevhälsan och de krav som styrdokumentet ställer på elevhälsans arbete. En representant för elevhälsan säger att elevhälsan skulle vilja arbeta mer på en strategisk nivå, exempelvis genom att hålla i föreläsningar, men upplever att de inte får gehör hos rektorn. Rektorn uppger att det tidigare inte har varit tydligt att det är skolledningen som ska ge uppdrag till elevhälsan. Enligt elevhälsans representanter är det uttalade uppdraget från rektorn att möta arbetslagen under konsultationstillfällen. Konsultationerna syftar till att bygga relationer med lärarna.

Skolinspektionen har tagit del av Lyckeskolans lokala elevhälsoplan som beskriver vilka förebyggande och hälsofrämjande insatser som elevhälsans kompetenser ska arbeta med. Enligt elevhälsans representanter arbetar de dock inte enligt elevhälsoplanen.

Motivering till föreläggande som ingripande

Marks kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Marks kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Övriga arbetsområden**Bedömning**

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivt ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

Beslut

2016-05-02
17 (19)

Dnr 43 - 2015:9263

På Skolinspektionens vägnar

Frida Eek
Beslutsfattare

Caroline Larsson
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Lyckeskolan

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Lyckeskolan

Lyckeskolan är en grundskola belägen i Marks kommun. På skolenheten finns 346 elever fördelade mellan årskurserna 6-9 samt 28 nyanlända elever som går i förberedelseklass. I årskurs 6 finns fyra parallella klasser och i årskurserna 7-9 finns tre parallella klasser per årskurs.

Rektorn för Lyckeskolans grundskola är också rektor för Lyckeskolans grundsärskola med elever i årskurs 6-9. Vid skolenheten finns även en biträdande rektor. Marks kommun har en centralt organiserad elevhälsa och studie- och yrkesvägledning.